

HRVATSKI glasnik

Godina XV., broj 41.

13. listopada 2005.

cijena 80 Ft

IZ SADRŽAJA:

„Događaji tjedna”
str. 2.

Utemeljena je Udruga
Hrvata grada
Budimpešte i njezine
okolice
str. 3.

Hrvatski dan u Kaniži
str. 4.–5.

Raskoš narodnosnih
priredaba
str. 6.

Narodnosni dan
u Sambotelu
str. 7.

Otrgnuta zaboravu
najugroženija jezična
baština
str. 8.

Rovinjski susret
književnika
str. 9.

Slavonska pismenost
– od početaka do danas
str. 10.–11.

Dan sela u Novom
Selu
str. 12.

Festival „Najglas”
u Keresturu
str. 13.

Dan europskih jezika
str. 14.

Svjetski dan učitelja
str. 15.

BUDIMPEŠTA – Kako je naš tjednik izvijestio dr. Stanko Nick, veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti, tjedan u kojem se nalazimo bogat je diplomatskim aktivnostima i obilježava ga niz hrvatsko-mađarskih susreta na vrhu. Tako su se u Kapošvaru 7. i 8. listopada sastali ministri unutarnjih poslova triju zemalja, Slovenije, Hrvatske i Mađarske, Dragutin Matea, Ivica Kirin i dr. Mónika Lampert, kako bi nakon dva dana vijećanja potpisali takozvanu Kapošvarsku izjavu kojoj su cilj trolateralna nastojanja za što skorijim pristupom Hrvatske kao ravnopravne članice zemljama Europske unije, potpomaganje integracijskih tijekova ove regije i jačanje sigurnosti područja te što tješnju suradnju ministarstava unutarnjih poslova triju zemalja. Početak tjedna obilježio je posjet ministrice vanjskih poslova i europskih integracija Kolinde Grabar Kitarović Budimpešti i njezina nazočnost sastanku proširene Višegradske skupine koju čine Mađarska, Češka, Slovačka, Poljska, Slovenija i Austrija, sa zemljama zapadnog Balkana: Hrvatskom, Bosnom i Hercegovinom, Srbijom i Crnom Gorom, Makedonijom i Albanijom. Sastanak Regionalnog partnerstva je potakla Mađarska, a njegova je zanimljivost da su mu prvi put sudjelovala dva posebna izaslanstva Srbije i Crne Gore. Osnovna je zamisao sastanka želja Mađarske da se pokaže značenje regionalne suradnje i ukaže na mogućnosti uključivanja zemalja zapadnog Balkana u obitelj zemalja Europske unije, te područja suradnje koja su moguća između zemalja Višegradske skupine i zemalja zapadnog Balkana. Sve su zemlje na sastanku bile zastupljene na razini ministara vanjskih poslova. Hrvatska je svojim sudjelovanjem sastanku, s obzirom na činjenicu kako je određen datum početka pregovora s Europskom unijom, zatražila od prijateljskih zemalja da svojim iskustvima iz njihovih pregovora pomognu u što skorijem priključenju Hrvatske Europskoj uniji.

Ovoga tjedna u posjetu Republici Hrvatskoj od 13. do 15. listopada boravi i mađarski predsjednik László Sólyom. On će između ostalog sudjelovati sastanku šefova srednjoeuropskih država. U Rijeci će 14. listopada boraviti mađarski premijer Ferenc Gyurcsány, koji će se susresti s hrvatskim premijerom Ivom Sanaderom.

„Događaji tjedna”

Događaj tjedna, ako ne i godine, bio je za Republiku Hrvatsku otvaranje pristupnih pregovora s Europskom unijom, 4. listopada u Luxembourg, bilateralnom međunarodnom konferencijom Europska unija – Hrvatska. Dan je to koji je okrunio nastojanja što ih je u posljednjih nekoliko godina učinila hrvatska politika u tijeku približavanja Europskoj uniji. Ovo je velik dan za Hrvatsku, izjavio je hrvatski premijer Ivo Sanader, donesena je povijesna odluka, a i glavna haška tužiteljica je priznala kako Hrvatska u potpunosti suraduje s Haškim sudom. Ali time priča s Haagom nije završena jer tu je i klauzula Vijeća ministara koja kaže kako se zbog nedostatka pune suradnje sa sudom u Haagu pristupni pregovori mogu bilo kada prekinuti.

Hrvatska je već na vratima Europe i, kako kažu optimisti, za nekoliko godina bit će članicom Europske unije.

Potresi haraju južnom i srednjom Azijom, više desetaka tisuća poginulih, dva i pol milijuna ljudi bez krova nad glavom.

Njemačka će imati na čelu države ženu, političarku Angelu Merkl. Ministrica vanjskih poslova Republike Hrvatske početkom ovoga tjedna pribiva u Budimpešti na sas-

tanku Regionalnog partnerstva. Potkraj prošloga tjedna ministri unutrašnjih poslova triju država, Slovenije, Hrvatske i Mađarske, u Kapošvaru su potpisali „Kapošvarsku izjavu”. Mađarski predsjednik putuje ovoga tjedna u Hrvatsku, premijer Ferenc Gyurcsány također. Bogate su bilateralne aktivnosti dviju susjednih i prijateljskih zemalja.

Hrvati u Mađarskoj u organizaciji Hrvatske državne samouprave održali su svoj državni Športski dan. U Kukinju je bilo veselo i na ribičkomu natjecanju i na nogometnim utakmicama. U nogometu su pobijedili Podravci, a najbolji pecaraši bili su Zalci.

U Budimpešti je utemeljena civilna udruga koja okuplja Hrvate Peštanske regije i Budimpešte.

Kaniški su Hrvati potkraj tjedna priredili Hrvatski dan koji se pomalo razlikovao od uobičajenih Hrvatskih dana, jer su na njemu bili i sadržaji koji su odstupali od uobičajenih, svete mise i folklornoga programa, dok su se istoga dana gradišćanski Hrvati u Hrvatskim Šicama spominjali 475. godišnjice dolaska gradišćanskih Hrvata u Ugarsku.

B. P. B.

Hrvatski športski dan u Kukinju

Susret ministara unutarnjih poslova Mađarske, Slovenije i Hrvatske

U Kapošvaru, 7. i 8. listopada održan je radni susret ministrice unutarnjih poslova Republike Mađarske Mónike Lampert, ministra unutarnjih poslova Republike Slovenije Dragutina Matea i ministra unutarnjih poslova Republike Hrvatske Ivica Kirina. Ministri su se suglasili da je u borbi protiv organiziranog međunarodnog kriminala najvažnija učinkovita međunarodna policijska suradnja, naročito na granici. Stoga su dosadašnju vrlo dobru suradnju odlučili još više pojačati u području upravljanja granicom, te su, s tim u vezi, dogovorili različite zajedničke aktivnosti sadržane u „Kapošvarskoj izjavi”.

Utemeljena je Udruga Hrvata grada Budimpešte i njezine okolice

Sukladno odredbama Statuta Saveza Hrvata u Mađarskoj, v.d. predsjednica Jelica Pašić Draško Peštanske regije SHM-a, 7. listopada je sazvala sastanak članstva Peštanske regije, koji je održan u našoj budimpeštanskoj školi.

Okupljeno članstvo, goste, predsjednika SHM-a Josu Ostrogonca, predsjednika Nadzornog odbora SHM-a Miju Štandovara te predstavnike Tukulje i Erčina pozdravio je predsjedatelj, predsjednik Zemaljskog odbora SHM-a Martin Ispanović.

Pošto je predložen i prihvaćen dnevni red, predsjedatelj je nazočne upoznao s prijedlogom koji je – i dalje, u Statutu Saveza Hrvata u Mađarskoj zacrtan – sadržao pitanje novih registriranja članstva SHM-a i članstva u novoj udruzi, odnosno pravno registriranje utemeljene nove udruge. Javnim je glasovanjem odlučeno da nova organizacija bude utemeljena pod imenom Udruga Hrvata grada Budimpešte i njezine okolice.

Zatim je predsjedatelj okupljene upoznao sa sadržajem Statuta udruge i prijedlogom da se dokument s naknadnim dopunama prihvati – što je jednoglasno učinjeno – odnosno da središte Udruge bude u središtu SHM-a, odnosno u Ulici Nagymező 49.

Izabran je Odbor za prebrojavanje glasova čijim je predsjednikom izabran Stipan Vujić, a članovima Evica Ispanović i Magdalena Molnar.

Tijekom podulje rasprave o izboru predsjednika/ice Udruge predloženo je više kandidata. Budući da su (tajnim glasovanjem) na izborne listiće dospjele samo dvije kandidatkinje, prema većini glasova,

za predsjednicu Udruge Hrvata grada Budimpešte i njezine okolice izabrana je Jelica Pašić Draško.

Za dopredsjednika Predsjedništva Udruge izabran je Tomislav Mujić, a za članove Zorica Babić Agatić (Tukulja), Katarina Gubinski Takács (Pomaz), Mate Filipović i Katica Benčik (Budimpešta).

Zatim su izabrani članovi Nadzornog odbora: Eva Ispanović, Marija Gorjanac i Magdalena Molnar.

Umjesto dr. Marina Mandića, preminuloga člana ZO SHM-a, za redovitoga člana jednoglasno je izabran zastupnik VII. okruga, novinar Marko Dekić, a za zastupnika u Nadzorni odbor Croatice sa strane Udruge izabran je Stipan Merković.

Svim izabranim osobama čestitali su i uspješnu djelatnost poželjeli predsjednik SHM-a Josu Ostrogonac i predsjednik ZO SHM-a Martin Ispanović.

m. d.

Tiskovna konferencija u svezi s priključenjem Hrvatske Europskoj uniji

U veleposlanstvu Republike Hrvatske u Budimpešti, 29. rujna, održana je tiskovna konferencija na kojoj je – uza sudjelovanje svojih najbližih suradnika, opunomoćenog ministra Smiljana Šimca, savjetnika ministra Davora Pomikala i II. tajnice Melinde Adam – veleposlanik dr. Stanko Nick, upoznao novinare sa stajalištima Vlade Republike Hrvatske vezanih uz priključivanje Europskoj uniji.

U pogledu nastupajućih pregovora ako Hrvatska ne udovolji postavljenim zahtjevima – a njih je ukupno 4560 – razgovori se bilo kada mogu prekinuti. Ta faza traje i više godina. Veleposlanik je ukazao i na već dobro poznate najvažnije razloge prema kojima je u ožujku 2005. g. došlo do zastoja u pregovorima o pristupu EU, ali i nade da će Vijeće ministara vanjskih poslova EU na početku idućih pregovora o priključenju Hrvatske, unatoč stajalištima glavne tužiteljice haškoga tužilaštva (ICTY) Carle de Ponte u pogledu hrvatskoga generala Gotovine iznijeti pozitivna mišljenja. Na postavljena pitanja koja su se odnosila poglavito na pronalaženje i izručenje generala Gotovine haškome sudu, izneseno je da je hrvatska Vlada učinila posebne i znatne napore i korake da bi se što hitnije moglo udovoljiti tome haškome zahtjevu. Istodobno je ukazano da su sve moguće informacije sa strane odgovornih tijela savjesno provjerene, odnosno operativno nisu bile dokazane. U pogledu doprinosa za priključivanje Hrvatske u EU dr. Nick je izrazio zadovoljstvo i zahvalnost, jer nijedna zemlja nije učinila više u pogledu podrške da Hrvatska također postane članicom EU negoli su to činili Vlada Republike Mađarske i njezin narod. Ministar savjetnik Davor Pomikalo u 18 točaka priopćio je vremenski slijed odnosa Republike Hrvatske vezanih uz Europsku uniju, od svibnja 1999. do nenagodbenih događaja 17. ožujka 2005. g., u pogledu daljnjih pregovora Europskog vijeća i Republike Hrvatske o priključenju europskoj zajednici. Opunomoćeni ministar Smiljan Šimac je u svom izlaganju dao podroban pregled konkretnih događaja i poduzetim mjerama Vlade Republike Hrvatske, usko povezanih sa što uspješnijim priključenjem Hrvatske EU. Na kraju tiskovne konferencije dr. Stanko Nick je sažeo: „Svjesni smo toga da ni Hrvatska ne može biti bez Europe ni Europa bez Hrvatske.“

Započela nastava i na bajsjoj Visokoj školi

Nakon otvorenja nove 2005./2006. školske godine, 135., koje je bilo vrlo svečano, kako je to već u malim ustanovama, ovih dana započela je nastava na Visokoj školi u Baji – izvijestio nas je ukratko profesor Živko Gorjanac, voditelj hrvatskog odjela na Katedri za narodnosne i strane jezike. Kako nam reče, škola na pedagoškom i tehničkom smjeru ima sveukupno 2500 studenata. Otvarajući se prema raznim novim sadržajima, škola nastoji povećati njihov broj, ali posljednjih godina na pedagoškome smjeru ih je manje. Stanje na polju izobrazbe hrvatskih učitelja i odgojitelja Živko Gorjanac ocjenjuje dobrim jer na hrvatskome smjeru imaju 22 studenta, kao i prije 15 godina, doduše, zajedno s izvanrednim studentima. – Prije godinu i pol pokrenuta je dopunska izobrazba odgojiteljica koje naknadno žele steći visokoškolsku spremu iz hrvatskoga jezika. Uz devet prijašnjih, dopunsku je nastavu ove godine upisalo još troje studenata. Broj redovitih studenata je prosječan, 2-3 po godini, s tim da na 3. godini nemamo studenata. Ukratko, većinu čine izvanredni, a manjinu redoviti studenti koji, osim Bačke, dolaze iz Baranje, Budimpešte, a izvanredni studenti i iz Gradišća, zapravo iz svih naših regija, pa čak i inozemstva. Sada imamo studenta iz Sombora, a imali smo i iz Vukovara. Od naselja najčešće nam dolaze iz Santova, Baje, Kačmara, Gare, Kulinja i drugih. Od lani imaju novu lektoricu hrvatskoga jezika Nadu Zelić koja sudjeluje u redovitoj nastavi. Neki su studenti prošli semestar proveli na jezičnom usavršavanju u Zagrebu, te sada naknadno izvršavaju svoje obveze, a uskoro će novi studenti na usavršavanje u Zagreb.

Santovo

Susret zbratimljenih naselja

Hrvatska samouprava sela Santova u subotu, 22. listopada, organizira već tradicionalni Susret zbratimljenih naselja u okviru kojeg će ponovno ugostiti Kulturno-umjetničku udrugu „Nikola Šubić Zrinski” iz Prijejevaca. Susret koji će se održati u mjesnom domu kulture započinje polusatnim prigodnim kulturnim programom u 18.30 sati, a zatim slijedi druženje gostiju i domaćina uz tamburaški sastav iz Prijejevaca S. B.

Hrvatski dan u Kaniži

Sudionici Hrvatskog dana promotrili su fotografije o hrvatskim programima

Hrvati koji žive u tome pomurskom gradu, nekadašnji su žitelji hrvatskih sela. Oni su „pošli trbuhom za kruhom” u grad i našli svoje prebivalište u njemu. Njihova veza sa svojim rodnom mjestom nije prestala, ali živeći u gradu, bili su izloženi mnogim utjecajima zbog kojih su se duševno udaljili od „zipke” koja se njihala u hrvatskom okružju. Nekima je to nedostajalo, možda nekima nije, ali osnutkom hrvatske manjinske samouprave u Kaniži, pružena im je mogućnost da njihovi osjećaji pripadnosti hrvatskoj zajednici ponovno izađu na vidjelo.

Kako se moglo i očekivati, mnogi su Hrvati pozdravili poticaj Marije Vargović o osnivanju manjinske samouprave. Ona je započela organizacijske poslove radi okupljanja Hrvata, te izradu plana djelovanja i programa. Jedna od njihovih priredaba jest i

Hrvatski dan, koji se ove godine organizirao sedmi put. Tog dana hrvatska manjina želi istaknuti svoju nazočnost u tome gradu, međusobno jačati osjećaj zajedništva te posvetiti pozornost hrvatskome jeziku i kulturi.

Ovogodišnji Hrvatski dan 8. listopada započeo je bogoslužjem u crkvi sv. Josipa, gdje se inače održavaju hrvatske mise. Na žalost ovaj put je dekan Blaž Horvat iz Koprivnice bio sprječčen da održi hrvatski misu, pa je to s pomoću hrvatskih vjernika učinio mjesni župnik Lajos Németh.

Nastavljalo se u zgradi visoke škole, gdje se okupilo 60-ak sudionika priredbe. Njih je u predvorju čekala mala izložba o povijesti manjinske samouprave, o njihovim priredbama, tečajevima, izdanjima i fotografijama. Sažeta, vrlo dobro uređena izložba dala je opću sliku o djelovanju te organizacije i o

Jolanka Tišler govorila je o povijesti i materijalnoj kulturi pomorskih Hrvata

Stjepan Blažetin osvrnuo se na probleme književnoga stvaranja na dijalektu

U znak prijateljstva Marija Vargović predaje poklon gostujućemu društvu

dosadašnjim dostignućima. Nakon mađarske i hrvatske himne u izvedbi kaniškoga Mješovitoga pjevačkog zbora, Marija Vargović, predsjednica Hrvatske manjinske samouprave, srdačno je pozdravila nazočne i u svome govoru ukazala da je ovogodišnja priredba nešto drukčija od prethodnih. Na prijašnjima su bili programi namijenjeni više za širu publiku, uključujući se i u gradske programe, no sada se osjećao obiteljski ugođaj ovdašnjih Hrvata koji se žele prisjećati svoje prošlosti. Predsjednica je u kronološkom redoslijedu nanizala glavne točke djelatnosti manjinske samouprave i zahvalila mnogim osobama s jedne i s druge strane Mure, koji su pomagali njezin rad tijekom sedam godina. Marljiv rad samouprave nije bio uzaludan, o čemu svjedoči i izložba, jer mnogi običaji, a preko njih i jezik opet se vratio u srca Hrvata.

Dr. Mijo Karagić, predsjednik Hrvatske državne samouprave, počasni konzul Republike Hrvatske u Kaniži, zahvalio je na radu Hrvatske manjinske samouprave i naglasio kako Hrvati u Zalskoj županiji imaju svoju prošlost, a imaju i sadašnjost, jer na tom području žive još mnogi Hrvati koji su obogatili sveopću nacionalnu kulturu Hrvata u Mađarskoj. On vjeruje i u budućnost, samo je potrebno malo više sloge, snošljivosti, ljubavi jedan prema drugom. Zahvalio je i gradskoj samoupravi, koja manjinskoj samoupravi pruža i materijalnu i moralnu pomoć.

U ime grada Hrvatski dan pozdravio je gradonačelnik Nándor Litter. On je zahvalio kaniškim Hrvatima na čuvanju svoje kulture, što su zapalili „oganj“ oko čega se mogu grijati svi. Gradska samouprava i nadalje želi dobru suradnju i traži od njih pomoć u ispunjavanju sadržajem onoga potpisanog sporazuma o međusobnoj suradnji između Čakovca i Kaniže koji je sklopljen upravo tekuće godine. Izvijestio je nazočne o uspješnim

zajedničkim projektima Europske unije koji će se provoditi u oba grada.

Predavanje o prošlosti zalskih Hrvata održala je Jolanka Tišler, učiteljica i pjesnikinja. Izvor za njezino izlaganje bila je knjiga dr. Edite Kerecsényi, a navela je i zapažanja dr. Stjepana Hranjeca o pomurskim Hrvatima. Slušatelji su mogli čuti o doselidbi Hrvata na pomursko područje, o geografskim, povijesnim, društvenim prilikama, isječak iz vjerskog života, o školovanju, zanatima, jelima i usmenoj književnosti. Predavačica je u svoje izlaganje utkala navode iz narodne književnosti, šaljive anegdote, poslovice i izreke koje su pratile pomurske Hrvate kroz teška, mukotrpa vremena. Profesor Stjepan Blažetin, imajući temu „Književnost pomurskih Hrvata“, polazio je od tri čimbenika književnosti: od autora, književnoga djela i čitatelja. Odnos triju čimbenika pokušao je povezati s kajkavskom književnosti. Slušatelji su se mogli upoznati s nekim statističkim podacima hrvatske čitateljske publike, njih je na žalost vrlo malo. Na pitanje „Ima li smisla pisati?“ predavačev odgovor, koji i sam piše, bio je, naravno potvrđan, jer i prema njemu ono što je tiskano, ostat će za kasnija pokoljenja i svjedočiti i o tome da su i toga dana Hrvati se sastali i raspravljali o svojoj prošlosti i književnosti. Zahvalio je organizatorima što su posvetili pažnju i ovim vrijednostima. Nastavljalo se s kulturnim programom KUD-a Mačkovec koji već nekoliko godina surađuje s kaniškim Hrvatima, a ovaj put je uzvratilo njihovo gostovanje i predstavilo se svadbenim običajima i međimurskim pučkim pjesmama. Predsjednik KUD-a Vlado Jambor izrazio je zadovoljstvo glede suradnje i nada se da će se i ubuduće sastajati i na jednoj i na drugoj strani Mure.

Sadržajni dan završen je druženjem

Beta

UNDA – Vjerniki i člani HKD-a „Veseli Gradišćanci“ s jačkama, čestitkama i dari su dočekali prvoga vikenda ovoga mjeseca dugoljetošnjega farnika naselja Štefana Dumovića ki je nedavno slavio 65 rođendan. Pri svečevanju je recitirana pjesma Lajoša Škrapića ter izvedena mnogobrojna jačka u pratnji tamburaškoga sastava. Za zahvalu je židanski dušobrižnik undanskim folklorošem darovao veliki očenaš/čislo iz Međugorja.

PETROVO SELO – Nedavno su se nanovič začele probe za mjesne kazalištarce. Po odluki teatristov, u jesenskoj sezoni će se još dalje nositi igrokaz *Razočaranja* iz pera Károlya Kisfaludyja, kojega je preveo Lajoš Škrapić. Prva predstava je predviđena u Nardi 23. oktobra, nedilju, početo od 14.30 u mjesnom domu kulture. Petrovišćani namjeravaju pohoditi i s ovim komadom sva ona mjesta kamo u protulicu nisu dospili, a naredno ljeto se pripravlja u „Petrovisku svadbu“ ku je napisala Ana Milišić-Horvat.

Petroviska „Razočaranja“

HRVATSKI ŽIDAN – Kulturno-umjetničko društvo „Čakavci“ se sprema u Mrkopalj. Hrvatski folkloroš spomenutoga gorskokotarskoga mjesta su u majušu gostovali u Gradišću, a prvoga vikenda u novembru će se kod njih predstaviti „Čakavci“ s tamburaši, plesači i jačkari „Peruške Marije“.

PETROVO SELO – Po izvješćaju seoskoga farnika Janoša Šnelera, konačno su završena djela u mjesnoj fari. U velikoj dvorani kot i u pet mjesti/soba su obnovljene postolje, vrižena je nova izolacija i vani i nutri, a stan je i novofarban. Minjali su se obluki kot i vrata. Vjerniki su skupadali za obnovu 700 jezero forintov, ali poprava i obnova je već stala, tako stroške je djelomično financirala Crikvena općina.

-Tiho-

Iz života hrvatskih samouprava

Raskoš narodnosnih priredaba

U budimpeštanskom XVIII. okrugu (Pestszentlőrincz-Pestszentimre) već su postali tradicionalni Dani Havanske gradske četvrti. Ove su godine Dani, sedmi put, trajali od 24. rujna do 2. listopada.

U ranim prijepodnevnim satima lime-nom glazbom Muzičke škole Ernőa Dohnányija pozivalo se okolno stanovništvo na Narodnosni festival. Uz tamburašku glazbu ninskoga KUD-a „Branimir” u Narodnosnom parku na jarbole su podignuti državna zastava i 11 narodnosnih simbola, što je označavalo službeni početak narodnosnog veselja. Načelnik okruga dr. László Mester predao je na uporabu obnovljeno šetaliste. Taj su čin učinile privlačnijim i razigrane, spretne mažoretkinje iz zbratimljenoga Nina. Vijence sjećanja kod poprsja kubanskoga pjesnika Josea Martija položili su načelnik okruga i veleposlanica Republike Kube Sonia Diaz.

Sunčanim zrakama obasjano subotnje prijepodne na slobodnoj pozornici Doma zajedništva uljepšali su kubanski napjevi sastava Combo. Potom su se svojom folklorom baštinom predstavile manjinske samouprave (od kojih je u prvom ciklusu, 1995., bilo samo tri, a čiji je broj porastao na 11, i to: armenska, bugarska, grčka, hrvatska, njemačka, poljska, romska, rumunjska, slovačka, slovenska i srpska. S naše strane Dane su organizirali Hrvatska samouprava grada Budimpešte i Dom zajedništva Béle Kondora.

Izaslanstvo grada Nina predvodio je gradonačelnik Emil Čurko, a članovi su bili direktorica Turističke zajednice grada i predsjednica omladinskoga tamburaškoga KUD-a „Branimir” Marija Dejanović, član

gradskog poglavarstva i Turističke zajednice Božidar Tartoro i dirigent Andrej Jakuš. Ninjani su 23. rujna sudjelovali na posebnoj prijemu gdje su im riječi dobrodošlice izrekli načelnika dr. László

Mester i predsjednik Hrvatske manjinske samouprave Ivica Mareljin.

Po ustaljenom običaju svaka manjinska samouprava imala je poseban šator gdje su uzvanici bili ugošćavani, a odakle su se mogli pratiti i kulturni programi. U lijepom broju okupljene gledatelje, s hrvatske strane, pozdravili su Marija Dejanović i Ivica Mareljin, koji su ujedno i predstavili KUD „Branimir”, dirigenta Andreja Jakuša i Željka Barbu, vokalnog solista iz Zagreba.

Tijekom više od jednosatnoga programa Ninjani su izveli niz prelijepih narodnih, klasičnih i popularnih pjesama i melodija. Na izvanredno visokoj umjetničkoj razini izveli su i poznata glazbena djela mađarskih skladatelja koja su zajedno s krasnim narodnim i popularnim izvedbama estradnog umjetnika i skladatelja Željka Barbe ostavila dojmljiv i nezaboravan doživljaj u redovima nazočne publike.

Valja navesti da su mažoretkinje i članovi tamburaškoga sastava bili smješteni u domaćinstvima baš kako je to organizirano i povodom gostovanja okružnoga partnera u Ninu.

U slobodno vrijeme Ninjani su 25. rujna imali prilike upoznati povijesne i kulturne znamenitosti mađarske metropole i posjetiti zgradu mađarske Opere. Nadamo se da su dragi gosti 26. rujna, obogaćeni obiljem ugodnih dojmova, sretno stigli svojim domovima i obiteljima.

Marko Dekić

Narodnosni dan u Sambotelu

Jesenski koncert Hrvatov, Slovencev, Nimcev, Romov

Dica iz hrvatske grupe čuvarnice Mesevár su oduševila publiku

Hrvati u Sambotelu očividno su i vrime uspjeli nagovoriti, ali su pak izmolili sunce za 24. septembra, subotu, ter za gradski Narodnosni dan. Etnografski muzej je na široko otvorio svoja vrata pred brojnim izvodjači i gledateljki ki su toga dana znatizeljni bili na šarolik program ter su hteli subotu otpodne provesti u dobrom društvu i u rijetkolipoj jesenskoj prirodi. Na području toga muzeja, koji zapravo izgleda kot staro naselje sa svojimi hižami, životinjama, nalazi se i stara petroviska kuća. Tako na dvoru negdašnje Jandračeve hiže su Hrvati napravili svoju bazu sa šatorom, hrvatskom zastavom i raspoloženimi ljudi ki su većinom dospili u narodni nošnja. Laslo Škrapić, predsjednik gradske Hrvatske manjinske samouprave, je povidao da sambotelski Hrvati ljetos po drugi put su priredili ov dan narodnih grup i etničkih manjin, a kljetu će štafetu organizacije prikzeti Nimci. Uza to priredba je proglašena kot skupni događaj gradske hrvatske, nimške, slovenske i romske manjinske samouprave ter su suradjivali još Društvo sambotelskih Hrvatov, Društvo slovenske kulture Augustin Pavel, ter Društvo Hárofit kot i Ravnateljstvo željeznožupanijskih muzejov s direktorom iz Narde, dr. Šandorom Horvatom. Priredbu je materijalno potpomagala i Civilna osnova gradske samouprave. Moderatorica programa, potpredsjednica Hrvatske manjinske samouprave Žuža Haklić-Henrik je naglasila da Sambotel je svenek bio centralno mjesto brojnih manjin, a i danas peldodavno spoji narodne grupe, podupira njevo djelovanje. Na početku su se predstavili najmladji, a

hrvatskimi dičjimi igricama su velik uspjeh poželi kotrigi hrvatske grupe iz čuvarnice Mesevár. Helena Gerenčer-Dévai nije samo riktala svoje, u gradišćansku nošnju obličene mališane nego s njimi skupa je jačila i tancala. S modernim tancem su oduševila publiku dica hrvatskoga jezika iz škole Mihály Vácija. Enikő Imre, uz pripravljanje školnikovice Tünde Huber pak je recitirala i pjesmu. Nastupili su ovde i nimški mališani, sambotelski slovenski zbor, romski orkestar Fortuna ter tancoši romskoga društva Hárofit. Člani hrvatskoga korusa Djurdjice, pod vodstvom Zsuzsanne Kelemen, uz jačku su nazdravili i s vinom na pozornici. Folklorno društvo Konoplje iz Kemlje nije samo po novoj narodnoj prateži bilo atraktivno, nego kot gosti sambotelske Hrvatske manjinske samouprave sa svojim zvanarednim repertoarom su prez sumlje zdignuli i nivo folkloroga otpodnega. Po riči peljača grupe Franja Nemeta, KUD Konoplje broji 16 aktivnih plesačev ki su iz različitih generacijov, a po profesiji su učitelji/ce, odgojiteljice, radniki, babe, majke. Muzičku pratnju sada im daju kemljanski harmonikaši, ali tamburaši se jur pripravljaју na veliku zadaću, da vrijeda sprohadjaju tancoše. Ovput uz jačkarnu pomoć zbora *Mali Dunaj* su prikazali plesni splet iz Baranje, kemljanski tanac Fašenjak pak jedan umjetnički ples iz Hrvatske. Žensko ražanačko (nimo) kolo trime su istancale na komandu ter na glas bubnja. Za programom, naravno, je bilo i vrimenta i volje da se dalje druđu, zabavljaju poznaniki, člani društav, gosti ter mnogi posjetitelji, u zaista ugodnoj atmosferi.

-Tiho-

SERDAHEL – 8. listopada u Serdahelu je održana berbena povorka i zabava. U poslijepodnevni satima povorka s konjanicima Kaniškoga konjaničkog kluba, puhačkog orkestra, narodnih plesača, školaraca obišla je ulice i na putu održale kratak program. Od 17 sati u domu kulture priredjen je program gdje su nastupila djeca dječjeg vrtića i mjesne škole, nadalje Plesni ansambl „Dél-Zala“ i „Pantlika“, serdahelski Mješoviti zbor i puhači iz Kaniže. Klub umirovljenika se pobrinuo i za jelo, žene su kuhale paprikaš, pekle lepinje i krafne.

LETINJA – Letinjani i Preložani nekada su imali dobre odnose i međusobno se posjećivali. Gradonačelnici obaju mjesta izrazili su želju za obnavljanjem tih odnosa. Početkom rujna preloški načelnik Dragutin Glavina sa svojim izaslanstvom boravio je kod letinjskoga kolege László Rostonicsa. Na susretu su razmotrena razna polja na kojima bi ti gradovi mogli suradjivati. Obje su strane izrazile želju za suradnjom u kulturi, športu, odgoju i obrazovanju, turizmu i gospodarstvu. Pismeno su pripremili sadržaj dokumenta koji će se službeno potpisati u Prelogu 6. prosinca na danu grada. Gosti iz Hrvatske posjetili su gradski bazen, knjižnicu i odgojno-obrazovne ustanove grada te pilanu.

PUSTARA – Mjesna i hrvatska manjinska samouprava sela uložila je šest milijuna forinti za obnovu svlačionice i skladišta mjesnoga nogometnog kluba. Inače, nogometna momčad u drugom razredu županijske lige uspješno se plasira.

SUMARTON – Započela je izgradnja pločnika u Rákóczyjevoj ulici te sustava za odvod oborinske vode. Ulaganje od oko 11 milijuna forinti s 5,443 milijuna forinti potpomaže Županijsko vijeće za unapređivanje područja.

MLINARCI – Nekoliko mlinaračkih učenika lani je sudjelovalo na Susretu učeničkih zadruga u Dubrovniku. Isti takav susret će se održati u Zadru od 18. do 22. listopada na koji će ove godine otputovati po dvoje učenika iz Mlinaraca i Serdahela, praćeni svojim nastavnicima.

SERDAHEL – Hrvatska osnovna škola Katarine Zrinski već godinama održava plodonosnu vezu sa zadarskom Visokom učiteljskom školom. Studenti iz Dalmacije provedu tjedan dana među zidovima serdahelske škole i dječjeg vrtića, hospitiraju na satima, zauzvrat pak zadarska ustanova serdahelskim školarcima osigurava ljetovanje na Jadranu. Ove godine studenti stižu 23. listopada.

Otrgnuta zaboravu najugroženija jezična baština

Živko Mandić, *Antroponimija i toponimija bunjevačkih Hrvata u Mađarskoj, HZZ, Pečuh, 2005.*

Bibliotheca Croatica Hungariae, čiji je pokretač Hrvatski znanstveni zavod u Pečuhu, obogaćena je novim izdanjem. Naime, kao 5. knjiga navedene biblioteke ovih je dana objelodanjena knjiga Živka Mandića pod naslovom *Antroponimija i toponimija bunjevačkih Hrvata u Mađarskoj*, koju je uredio dr. Ernest Barić, a recenzent joj je dr. sc. Slaven Bačić. Izlaženje knjige podupiralo je Ministarstvo za nacionalno i kulturno naslijeđe.

Kako sam autor navodi, istraživanjem onomastičke građe bunjevačkih Hrvata počeo se baviti još davne 1973. godine na poticaj santovačkoga profesora *Stjepana Velina*, te je ova njegova knjiga plod 30-godišnjega sakupljačkog rada na terenu, i marljivog istraživanja arhivske građe, matičnih knjiga rođenih, vjenčanih i umrlih, županijskog i državnog arhiva, gruntovnica, raznih zemljovida te dostupne mu literature. Njegovo je istraživanje usmjereno na čak 38 naselja u kojima su živjeli (20), odnosno još žive (18) bunjevački Hrvati u Mađarskoj.

Budući da mu je već prije objavljena *Povijesna antroponimija bunjevačkih Hrvata* (Budimpešta, 1987.) o prezimenima, ovom knjigom koja je posvećena osobnim imenima, nadimcima i mikrotoponimima, istraživanje na području onomastike, barem kada je riječ o bunjevačkim Hrvatima, postalo je zaokruženom cjelinom. To više što su i s druge strane granice, u Vojvodini, već tiskana slična djela.

Živko Mandić rođen je 1948. godine u Santovu, gdje je završio i osnovnu školu, maturirao je u Hrvatsko-srpskoj gimnaziji u Budimpešti. Nakon što je diplomirao na Sveučilištu Eötvösa Loránda u Budimpešti, u struci profesora hrvatsko-srpskoga, ruskoga i bugarskog jezika, od 1973. do 1983. predaje hrvatski i ruski jezik u Mohaču. Već za studentskih dana počinje se baviti istraživačkim i sakupljačkim radom, posebno onomastike i toponomastike. Od 1983. godine radi u Nacionalnom zavodu za izdavanje udžbenika kao urednik hrvatskih, srpskih i slovenskih, a danas hrvatskih izdanja. Radi i kao lektor hrvatskoga jezika našega tjednika Hrvatskoga glasnika. Do sada je objavio knjige *Latice ivančice* (Budimpešta, 1984.), *Povijesna antroponimija bunjevačkih Hrvata u Mađarskoj* (Budimpešta, 1987.), *Osobna imena bunjevačkih Hrvata u Mađarskoj* (Korabljica 6., Zagreb 2000.), *Mišo Jelić* (Budimpešta, 2000.)

Uz Predgovor, Tumač kratica i znakova na početku, te Sažetak na mađarskome jeziku i Bilješke o piscu na kraju, Mandićeva knjiga ima tri glavna dijela koji bi, obrađujući tri glavna područja onomastike, mogla stajati i samostalno. Svaki od njih ima Uvodne napomene na početku, Rječnik na kraju, te navedene izvore: Matične knjige, Druge arhivske spise i/ili Literaturu. Uz nadimke stoji i Dodatak (Nadimci u pučkim pjesmama), a uz Mikrotoponime i Kazivači.

Na temelju istraživanja arhivske građe, te izvođenjem osobnih imena iz prezimena, nadimaka i mikrotoponima, proučavanjem nadgrobnih spomenika i sakupljanjem pučkih umotvorina, prvi dio posvećen je osobnim imenima, a imenoslov sadrži čak 2968 osobnih imena, koja su bila u uporabi u posljednja tri i više stoljeća. Kako uz ostalo ističe autor, predmetom istraživanja bila su samo imena bunjevačkih Hrvata prvih 5-6 desetljeća 20. stoljeća jer je u posljednjih desetljeća narušen imenski sustav zbog asimilacije velikih razmjera. Pri tome ne propušta napomenuti goleme teškoće koje su naši ljudi imali pri upisivanju imena i u crkvenim i u državnim matičnim uredima, ali ni „stvaralačku moć“ našega naroda koja je došla do izražaja u brojnim izvedenicama (umanjenice, uvećanice, pa i pogrdnice). Tako primjerice ističe ukupno 89 izvedenica i odmilica imena Petar.

Podijelivši ih na narodna i na svetačka, posebno na ženska i na muška, Mandić nam daje imena najprije u pravom, a zatim u hipokorističnom obliku, s opisom tvorbenih postupaka, i glasovnih promjena, a uza svaki primjer navodi se mjesto i vrijeme (kada i gdje je zabilježen), odnosno vremenski raspon njegove uporabe. Primjerice ŠIMUN (o. Simun Sg 1695., Simunovich Bj 1717., n Šimunovi Bj, sn 1/20, Alj, Čv, Tm 2/20), što će reći: osobno ime Šimun, Segedin 1695., Šimunović Baja 1717., nadi-

mak Šimunovi, sva naselja u prvoj polovici 20. stoljeća, u Aljmašu, Čavolju, Tompi druga polovica 20. stoljeća.

Zasigurno najzanimljiviji za naše bunjevačke sunarodnjake, nadamo se buduće čitatelje, bit će drugi dio, druga knjiga Nadimci, jer upravo su oni, kako ističe autor, prednjačili u davanju špotanih, sprdanih ili ruganih imena. Po njima su se razlikovali, prepoznavali, a mnoga od njih, prelazeći s naraštaja na naraštaj, žive još i danas. Zacijelo će rado i s užitkom prelistavati nadimke, koji se uz pojedina prezimena nabrajaju po naseljima.

Mandić ih zatim dijeli i opisuje prema formi i prema tvorbi, svrstavajući ih u više skupina. Na kraju je i mali Dodatak (Nadimci u pučkim pjesmama). Rječnik osobnih i obiteljskih nadimaka na kraju, pretežito zabilježen od kazivača, ističe se označenim naglascima.

TRENUTAK ZA PJESMU

Desanka Matijević

Zavjet korijena

Čuvam rodoslov
na oltaru duše.

U srcu gori
zavjet korijena.

Vidim bijela
jutra đurđevaka.

Nitko nema pravo
ugasiti korijene
i pregaziti sebe ...
Ostati iza vrata sumraka.

Penjem se uz planinu,
a na buktinji moje duše
korijeni se odslikavaju
u vrhovima mladih breza.

Mikrotoponimi sabrani u trećoj knjizi (trećemu dijelu), „jezični su spomenici koji u svome sadržaju nose bitne podatke o materijalnoj i duhovnoj kulturi vremena u kojem su nastali“. Premda i oni postupno nestaju, do danas su dokaz opstojnosti bunjevačkih Hrvata na ovim prostorima. Slično nadimcima, i zemljopisna se imena prikazuju po naseljima, o kojima se navode osnovni podaci, povijesni pregled, sastav pučanstva i broj Hrvata. Posebno su popisano mikrotoponimi iz prošlosti prema povijesnom slijedu s naznakom kada i gdje su zabilježeni, te današnji, koji su svrstani prema tome jesu li dijelovi grada, zaseoci, nastambe, mostovi, križevi, oranice, vinogradi, voćnjaci, livade, pašnjaci, šume, grmlje, vode, ceste, poljski putovi i staze. Nadalje se daje klasifikacija jednočlanih i sastavljenih mikrotoponima po značenju, prema vrstama riječi i tvorbi.

Rječnik mikrotoponima razlikuje mikrotoponime iz prošlosti (kurzivom), uz njih se navodi u kojem su naselju zabilježeni, te koliko puta se spominju. (Izdavačevom nepomnjom izostavljeni su naglasci kod sanašnjih mikrotoponima.)

„Izvornih je govornika sve manje, prolaznost je neumoljiva, a ono što nije zapisano, toga kao da i nije bilo!“ – ističe Živko Mandić u predgovoru ove knjige, koju posvećuje „svojim suzavičajnicima bunjevačkim Hrvatima da budu vjerni svojoj baštini“.

Kao plod dugogodišnjeg istraživačkog i sakupljačkog rada, Antroponimija i topnimija bunjevačkih Hrvata životno je djelo Živka Mandića, ali i najistaknutije i najcjelovitije djelo s područja jezikoslovlja Hrvata u Mađarskoj.

Njime je autor ne samo otrgnuo zaboravu jedan važan dio naše onomastičke, jezične i kulturno-povijesne baštine, već dao poticaj i za njezino upoznavanje, te daljnje istraživanje. Ona može (i mora) poslužiti kao literatura studentima, profesorima i drugim ljubiteljima hrvatskoga jezika i naše baštine, ali će zasigurno biti omiljenim štivom širokoga kruga naših čitatelja, napose bunjevačkih Hrvata. Jer ona je svjedočanstvo našega podrijetla, naše opstojnosti i bogatstva jezične baštine. Ukratko, to je iznimno vrijedna i korisna knjiga, za kojom postoji potreba, te se nadamo i drugim sličnim jezikoslovnim izdanjima. Ona je dakako prilog imenoslovu, koji se ne može izostaviti, bude li se dopunjavao nedavno objelodanjeni službeni Katalog osobnih imena nacionalnih manjina u Mađarsko, kako bi smo sačuvali i oživjeli bogatstvo naših tradicionalnih imena.

Stipan Balatinac

Rovinjski susret književnika

„Gubitak identiteta utoliko je bolniji što je veća i izraženija svijest o pripadanju“ (Milovan Miković)

U Rovinju se od 13. do 15. listopada održao II. susret književnika hrvatskih manjina u susjednim zemljama s književnicima u Republici Hrvatskoj. Skup je organiziran pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture i Matice hrvatske uz materijalnu potporu Ministarstva kulture, Adris grupe, Turističke zajednice i grada Rovinja, okupilo mu se 20-ak književnika, koji su u tri dana imali za temu književnost između dviju domovina, veze i prožimanja između domaćih i matičnih kultura i jezika te europske standarde i hrvatsku praksu u razmatranju kulturnih i jezičnih raznolikosti. Kako su naznačili organizatori skupa, „Održavanje Susreta u Rovinju, u Istri, gdje je na svakom koraku vidljivo kakve standarde zaštite i kakva ljudska i manjinska prava u Hrvatskoj kao svojoj domovini uživaju nehrvatske etničke zajednice, najbolje može pokazati koliko su u odnosu na njih u svojim pravima prikraćene hrvatske manjine, kako nema recipročnih prava i zaštite i za Hrvate u susjednim zemljama...“ Znanstveni dio susreta otvorio je predsjednik Hrvatskoga svjetskog kongresa Šimun Šito Ćorić svojim izlaganjem na temu Jezik i književnost u zrcalu psihosocioloških dimenzija multikulturalnosti. Među

20-ak predavača bili su i književni teoretičari i pjesnici i iz Mađarske, Matilda Bölc, Stjepan Blažetin, Ladislav Gujaš i Mijo Karagić, te pjesnici i književni teoretičari iz hrvatske zajednice u Vojvodini, Srbiji i Crnoj Gori (SiCG), Austriji, Italiji, Sloveniji Makedoniji... Uza znanstveni dio Susret su obilježila i predstavljanja knjiga, tako knjiga Nevija Šetića *O povezanju Istre s ostalim hrvatskim zemljama, Naša Sloga (1870. – 1915.)*, te stručni izlet čiji je cilj bio upoznavanje Pazinskoga kaštela, Fresaka Vincenca iz Kastva u Bermu, Eufrazijeve bazilike u Poreču i Limskoga kanala.

Ovako zamišljeni rovinjski skup u sve prisutnija društvena kretanja ugradit će one vrijednosti koje pridonose zaštiti i promicanju bogatstva kulturnih i jezičnih raznolikosti, snaženju otpora akulturacijskim tijekovima, neprirodnoj homogenizaciji i uniformiranosti što ih globalizacija proizvodi u kulturi, osiguranju normalnog života i razvitka, opstojnosti manjinskih nacionalnih zajednica te etničkih posebnosti, tj. svijest o pripadnosti jednako onih malih, kao i velikih naroda – ističu organizatori.

Tamburaši sastav „Drava“, (1970. – 1980.)

Jozo Gujaš, Jozo Hajnali, Đuso Papp, Ivo Pavleković, Joka Bunjevac, svirači iz Brlobaša, Novog Sela i Lukovišća.

Na slici snimljeni na državnom TV natjecanju narodnih pjesama „RÖPÜLJ PÁVA“

BUDIMPEŠTA – U Budimpešti se na Mađarskom radiju 17. listopada održava sastanak na kojem će se između ostalog govoriti o položaju programa na jezicima etničkih i nacionalnih manjina koji se emitiraju na javnom radiju, na Mađarskom radiju. Uvod u temu dat će dopredsjednik Mađarskog radija János Hollós, a o programu na jezicima manjina te o reorganizaciji regionalnih i manjinskih studija od 1. siječnja 2006. govorit će tehnički direktor Mađarskog radija László Sütő. Razgovarat će se i o mogućnostima dobivanja frekvencija kojima se može koristiti Mađarski radio, o alternativnim mogućnostima emitiranja, te o strategiji usluga i novim tehnologijama.

STARIN – 25. listopada u organizaciji starinske osnovne škole priprema se tradicionalni susret podravskih škola, na koji se očekuju učenici iz podravskih naselja koji u svojim ustanovama uče hrvatski jezik. Na susret organizatori očekuju učenike iz Lukovišća, Martinaca, Šeljina... Predviđaju se brojni zabavni i športski sadržaji.

PEČUH – Grad podno Mečeka 5. listopada bio je domaćinom hrvatsko-mađarske konferencije međunarodnoga karaktera koja je imala za temu ostvarenje projekta pod nazivom CROST. Naime, radi se o 12 priredaba u čije će ostvarenje biti uključeni brojni stručnjaci s mnogobrojnih područja pečuško-osječke pogranične regije. Projekt koji se ostvaruje do lipnja 2006. godine i koji se financira iz izvora Hrvatsko-mađarskih malih projekata težak je 13 milijuna forinti, a temelj mu je hrvatsko-mađarska prekogranična suradnja te izrada i potpomaganje projekata koji pospješuju tu suradnju, kako bi se i na taj način stvorili uvjeti za što lakši pristup izvorima Europske unije. Hrvatsko-mađarska konferencija o Hrvatskoj i južnom Zadunavlju (CROST), imala je za temu i ulogu regija u razvoju institucija, te položaj Hrvatske i njezino što skorije priključenje Europskoj uniji.

Izložba

Slavonska pismenost – od početaka do danas

U Knjižnici i Medijateci Visoke škole Józsefa Eötvösa u Baji i ponedjeljak, 26. rujna, otvorena je izložba s naslovom „Slavonska pismenost – od početaka do danas”, koja je ostvarena u suradnji s Gradskom knjižnicom Beli Manastir, a može se pogledati od 27. rujna do 7. listopada.

Ta se priredba ostvarila putem uspješnog natječaja, potporom Knjižničarskoga kolegija Nacionalnog programa za kulturu (NCA). Tema natječaja označena je kao Hrvatske knjige iz Belog Manastira – mađarske knjige iz Baje, koja uključuje zajedničke programe dviju knjižnica – istaknula je uvodno ravnateljica knjižnice Ilona Bodor Major.

Nakon uvodnih riječi ona je pozdravila okupljene, prije svega goste iz Belog Manastira, među njima posebno uzvanike: dopredsjednika Hrvatske manjinske samouprave grada Pečuha Mišu Heppa, predsjednicu Bačkog ogranka Saveza Hrvata u Mađarskoj Angelu Šokac Marković i pročelnika prosvjetnog odjela grada Baje Józsefa Klinga, te studente i profesore Visoke škole u Baji, među kojima su bili voditelj hrvatskoga odjela, profesor Živko Gorjanac i lektorica hrvatskoga jezika Nada Zelić.

Za dobro raspoloženje pobrinuo se bajski Orkestar „Čabar”, koji je bunjevačkim melodijama uljepšao svečanost.

Izložbu je prigodnim riječima otvorio János Majdán, glavni ravnatelj Visoke škole u Baji, naglasivši višestoljetne dobre kulturne i gospodarske veze dvaju gradova, ali i dvaju naroda, koji su sve do 1918. živjeli u zajedničkoj državi. Spomenuo je da su te veze tijekom 70-ih i 80-ih godina ponovno uspostavljene. Otvorena je mogućnost daljnje suradnje, koja je obogaćena uzajamnim susretima. Tako je i sam više puta gostovao u Osijeku, a imao je prilike upoznati i Beli Manastir.

Nakon osamostaljenja još je više poraslo značenje suradnje između Hrvatske i Mađarske, s obzirom da Mađarska kao članica Europske unije može mnogo pomoći Hrvatskoj. Tome služe primjerice i ovakvi natječaji, a ova je zajednička izložba prvi korak koji će, nadam se, imati svoj nastavak – izrazio je svoje zadovoljstvo János Majdán. Istaknuo je ujedno kako u Baji i okolici približno živi isti broj Hrvata kao Mađara u Baranji. Za opstanak obje manjine vrlo je važno da se ta suradnja razvija, a upravo knjige mogu najviše pridonijeti tome. Poželjevi još češće susrete, razmjenu knjiga i zajedničke priredbe kojima će manjina održavati veze s matičnom zemljom, zahvalio je knjižničarima dviju ustanova, uz poziv da izložba bude što bolje posjećena.

U ime gostiju iz Hrvatske okupljenima,

Izložbu je otvorio glavni ravnatelj Visoke škole u Baji János Majdán (prvi slijeva), do njeга profesor Živko Gorjanac i Ilona Bodor Major

Na izložbi su predstavljene i knjige slavonskih autora i tema

kolegama i prijateljima obratila se Marija Krepić Nađ, zahvalivši napose svojim domaćinima na srdačnom dočeku. Izrazivši nadu da će se suradnja i razmjena iskustava nastaviti, te proširiti i na druge knjižnice, ona je ukratko predstavila izložbu s naslovom Slavenska pismenost – od početaka do danas, koja je prema njezinim riječima nastala u suradnji Društva knjižničara Slavonije i Baranje.

Slijedeći matricu zadanu u knjizi Slavonski tekst hrvatske književnosti Gorana Rema i Helene Sablić Tomić, izložba je sastavljena od 20-ak plakata, a obuhvaća razdoblje slavonske pismenosti od početaka do danas. Tematski je podijeljena u četiri književno-povijesna razdoblja, koja su uvodno predstavljena okvirnom poetikom, a zatim slijedi prikaz najznačajnijih autora svrstanih po slavonskim gradovima, uz navode i djela, te naslovnice najznačajnijih knjiga. Kako je naglašeno, završni je plakat s tri točkice koje simboliziraju neprekinutost i očekuju budućnost. Spomenimo da izložba uključuje i 27 knjiga slavonskih autora i tema. Obišla je nekoliko gradova i knjižnica u Hrvatskoj, a bila je postavljena na mađarsko-hrvatskome znanstvenom skupu u Pečuhu 2004., te na Međunarodnoj konferenciji o pismenosti u Zagrebu 2005.

Nije izostala ni živa riječ, jer je prigodno otvorenje izložbe uljepšano i predstavljanjem osječčkoga pjesnika, prozaista, esejista i kritičara. Delimir Rešicki, inače urednik kulture u Glasu Slavonije, pročitao je nekoliko svojih pjesama, među njima i pjesmu s naslovom *Bog je uvijek na istome mjestu*, posvećenu Béli Hamvasu, kako reče, jed-

nom od najvećih filozofa 20. stoljeća. Budući da je prevedena i na mađarski, čuli smo je i na mađarskom jeziku.

Kako je istaknuto, lirsko pjesništvo Delimira Rešickog nastalo je na utjecaj rok-kulture i filma, prije svega Jima Morrisona i Rolling Stonesa, a ono se i danas piše. Pjesnik slobodne duše i semantičkoga pluralizma, Delimir Rešicki autor je desetak knjiga, pjesničkih zbirki, proze, kritika i eseja, preveden na brojne strane jezike, više puta nagrađivan, ove godine nagrađen je nagradom *Duhovno hrašće* za najbolju zbirku poezije za zbirku pjesama „Aritmija” (2004.).

Nakon otvorenja izložbe, predstavnici dviju ustanova te uzvanici okupili su se za okruglim stolom kako bi razmotrili mogućnosti daljnje suradnje, dok su se djelatnici Gradske knjižnice Beli Manastir upoznavali s knjižnicom, družeći se s domaćinima. Susret je završen zajedničkim ručkom i prijateljskim druženjem.

Knjižnica i medijateka Visoke škole u Baji

Hrvatski jezični materijal čini samo mali dio sveukupnog fonda Knjižnice i Medijateke Visoke škole Józsefa Eötvösa, ali je od temeljnog značenja za izobrazbu hrvatskih učitelja i odgojitelja. Riječ je o 1200 različitih naslova i sveukupno oko 2300 knjiga. Od toga je 40% stručne literature s područja jezikoslovlja, didaktike, metodike i narodopisa, a 60% čini lijepa književnost, djela hrvatske klasične i suvremene književnosti, te hrvatskih književnika u Mađarskoj. Prilično je skromna zbirka zvukovnih i videomaterijala, kojih je samo 60-ak, a uz to veći broj vodi se kao prilog različitih izdanja. Knjižnica i Medijateka nastoji razvijati knjižni fond nabavom hrvatskih priručnika i rječnika, a materijale nabavlja putem raznih natječaja ili dobiva u dar iz Hrvatske.

Gradska knjižnica Beli Manastir jedina je javna knjižnica u Baranji koja djeluje nakon Domovinskog rata, a ujedno je i Središnja knjižnica Mađara u Hrvatskoj. Kao takva ima važnu ulogu u kulturnom životu Baranje i Belog Manastira, koju ostvaruje organiziranjem raznih kulturnih i prosvjetnih sadržaja. Sada radi na osuvremenjivanju i izgradnji svoje baze podataka.

Tekst i slike: S. Balatinac

BUDIMPEŠTA – Kako nas je izvijestio dr. Mijo Karagić, predsjednik Hrvatske državne samouprave, 27. rujna u Zagrebu je boravilo izaslanstvo što su ga činili dr. Mijo Karagić, Antun Vidaković i generalni konzul Republike Hrvatske u Pečuhu Ivan Bandić. Oni su posjetili Ministarstvo kulture Republike Hrvatske i razgovarali s ministrom Božom Biškupićem, te u nazočnosti i predstavnika grada Zagreba za kulturu vodili razgovor o proširenju infrastrukturnih objekata Hrvatskoga kazališta Pečuh. Naime, zgrada koja je u neposrednom susjedstvu kazališta, i nalazi se u privatnome vlasništvu, sada je na prodaju, pa vodstvo kazališta nastoji pronaći načine kako bi se njezinom kupnjom jednom za svagda riješili skućeni infrastrukturni okviri Hrvatskoga kazališta Pečuh u Anninjoj ulici. Stoga su zatražena i sredstva od Ministarstva kulture Republike Hrvatske i grada Zagreba koja se kreću oko iznosa od 150 tisuća eura, (40-ak milijuna forinti) kojima bi se mogla kupiti spomenuta nekretnina i obnoviti postojeća zgrada. Kako je naglasio predsjednik Hrvatske državne samouprave dr. Mijo Karagić, razgovori su bili uspješni, a od nadležnih političkih struktura sa strane Hrvatskoga kazališta zatražena je i pomoć u realizaciji i dobivanju poziva kojima bi se Hrvatskom kazalištu Pečuh osigurala mogućnost nastupa na kazališnim susretima i festivalima u Republici Hrvatskoj.

BUDIMPEŠTA – U povodu miholjdanskoga crkvenoga goda, u budimpeštanskome XIX. okrugu boravila su izaslanstva zbratimljenih gradova Vrbovca (Hrvatska), Doroslova (Vojvodina) i Smiljeva (Bugarska). Vrbovec je jedan od osam gradova koji poput prstena okružuju hrvatsku metropolu. Tijekom lanjske suradnje – poglavito na kulturnome planu – ističe se gostovanje izaslanstva gradskog poglavarstva i jednoga tamburaškog orkestra. Od predviđenih programa, ljetos je prvi put ostvarena razmjena djece školske dobi. Vrbovečki su učenici bili gosti samoupravnoga malopeštanskog odmarališta, a djeca iz ovog dijela Budimpešte ljetovala su u Nerezinama. Tijekom službenih razgovora obje su strane suglasile u proširenju sadržaja i vidova suradnje, koja bi se, uz kulturno i športsko područje, usredotočila i na konkretne gospodarske mogućnosti. Ovaj put vrbovečki dio kulturnoga programa predstavljao je Pjevački zbor „Zrinski”

NOVA INSTITUCIJA HDS-A MUZEJ U PRISIKI

Štefan Dumović

Neposredno pred zaključenje ovoga broja Hrvatskog glasnika, zamjenik predsjednika Hrvatske državne samouprave, Stipan Karagić obavijestio nas je kako je 11. listopada ministar savjetnik Vladinog ureda Péter Kiss, u svome Uredu primio predsjednika HDS-a Miju Karagića, dopredsjednika HDS-a, Čabu Horvata i svećenika Štefana Dumovića, kako bi im u svečanom okviru uručio dozvolu za rad Zbirke crkvene umjetnosti Hrvata u Mađarskoj sa sjedištem u Prisiki koja je odlukom Ministarstva kulturne baštine od 7. listopada 2005. godine podignuta u rang muzeja. Zbirku je utemeljila HDS-a, a njen donator je židanski svećenik rodom iz Prisike, Štefan Dumović, koji je i svoju rodnu kuću predao u vlasništvo HDS-a kako bi se u njoj našlo mjesto za zbirku i Muzej crkvene umjetnosti Hrvata u Mađarskoj. Trenutno teku radovi rekonstrukcije i obnove na zgradama Muzeja Hrvata u Mađarskoj. Jer narečenom dozvolom Zbirka crkvene umjetnosti kao i nekretnine u kojima se ona nalazi dobivaju rang muzejske institucije u vlasništvu Hrvatske državne samouprave. Ovim činom Hrvati u Mađarskoj postali su bogatiji za još jednu instituciju koja je u njihovom vlasništvu. 7. listopada dobivena je dozvola za rad, te novčana sredstva u vrijednosti od 4, 5 milijuna forinti sa strane Ureda premijera, a 5 milijuna forinti za Muzej dobiveno je i iz Ureda za nacionalne i etničke manjine. Sredstva su to namijenjena rekonstrukciji i obnovi zgrade Muzeja.

Podravski mozaik

Dan sela u Novom Selu

Da se naši Podravci vole veseliti, uvijek se uvjerimo na Danima naših sela. Tako je bilo i ove godine, potkraj rujna, točnije 24-og u Novom Selu kada se u organizaciji mjesne i hrvatske samouprave održao tradicionalni Dan sela. Dan je otpočeo u prijepodnevnim satima na seoskome nogometnom igralištu s prijateljskim nogometnim utakmicama četiriju momčadi iz podravskih naselja: Novog Sela, Potonje, Brlobaša i Lukovišća. Nakon napornog obračuna na nogometnom terenu slijedio je objed, naravno, s podravskim specijalitetima.

Kuhalo se u četiri velika kotla i jela je bilo i za mnogobrojne mještane i za putnike namjernike, a i za goste koji su stigli s mnogih strana. Paprikaš od divljači bio je prigoda za duge razgovore oko kratoga stola. Veselje je nastavljeno s folklornim programom, u kojem je u ulozi domaćina nastupio Mješoviti pjevački zbor „Vunenaš“ iz Novoga Sela na čelu s gajdašem, neumornim Pavom Gadanjijem.

Okupljeni su bili više nego zadovoljni, a nisu ih razočarali svojim nastupom ni umirovljenici iz

Tomašina (Drávatamási), te gosti iz Nagyatáda i Visonte. Pjevalo se i plesalo i hrvatski i mađarski, svi su bili veoma dobro raspoloženi, posebice navečer kada je uslijedila plesna zabava u seoskom domu kulture koja je trajala do zore.

Hrvatski dan u Foku

Prvog listopada u Foku (Drávafook), u malome baranjskom naselju, gdje žive i Hrvati koji su naseljeni iz naših podravskih naselja, okupilo se malo i staro na drugi Hrvatski dan sela. Ovogodišnji Hrvatski dan otpočeo je u 17 sati, svečano i veselo s kulturnim programom u domu kulture. Nastupili su: ženski pjevački zbor „Korjeni“ iz Martinaca i školarci iz Starina. Kulturni je program trajao sat vremena, a mještani su bili vesela srca. Potom su se naši Hrvati razvezali prijateljski razgovor sa znancima i prijateljima. Slijedio je bal sve do zore, svirao je Levente Varnai. Program ovoga Hrvatskog dana, kako nas je izvijestila Ljubica Weber, članica Hrvatske manjinske

samouprave, bio je više nego bogat, a priredba je ostvarena pomoću Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine.

BRLOBAŠ – Na natječaju TRFC brlobaška je samouprava dobila 10 milijuna forinti za obnovu doma kulture – izvijestila nas je Piroška Dudaš, čelnica naselja.

POTONJA – 9. listopada, u nedjelju, u Potonji je održano seosko proštenje. Sveta misa počela je u pola dvanaest, a predvodio ju je vlč. Norbert Nađ. Ovo je jedina crkva u Podravini koja je posvećena Gospi Mađara. J. Greguš

„Podravski svirci“

Kako su proveli ljetne ferije neki učenici iz petog razreda OŠ Katarina Zrinski iz Serdahela?

Tilda Fabić, u društvu prijateljica provela je mnogo lijepih dana kod kuće sunčajući se kraj bazena.

Krištof Novak, kao mali ribolovac vrlo rado se prisjeća ovog ljeta. Uživao je u pecanju i više puta je imao sreće pa je stigao kući s ulovljenom ribom. Krištof Takač je ove godine imao prilike prvi puta boraviti na Jadranskom moru. Proveo je nekoliko divnih dana u Selcu i kupao se u slanoj morskoj vodi.

Vraćajući se kući s Jadranskog mora David Bogdan je s tatom svratio na Plitvička jezera. Ispričao nam je kako se čudio slapovima, prozirnoj vodi i životinjskom svijetu tog lijepog mjesta.

Attila Pinterić je ovog ljeta u društvu svoje obitelji otputovao u Španjolsku. Posjetio je stadion u Barceloni. Čudio se veličini tog športskog objekta i velikoj ljetnoj vrućini te zemlje.

OŠ Katarina Zrinski,
Serdahel

Festival „Najglas“ u Keresturu

Festival karaoke za pomurske učenike osnovnih škola organizira se na Keresturskim danima. Priređuje se zato da se na festivalu pronadu darovita djeca, te da ona koja već uspješnije nastupaju, imaju mogućnost vježbati. Djeca se rado javljaju na natjecanje, jer uživaju u pjevanju modernih zabavnih pjesama. Neki od njih čak uče i pjevati, a bilo je i takvih koji su se spremali s pomoću učiteljice glazbene umjetnosti ili roditelja.

Sedamnaestero pjevača prijavilo se iz Mlinaraca, Kaniže, Džikieniša (Gyékényes), Kotoribe i Kerestura.

Mnogobrojna publika mogla je slušati mađarske, engleske i hrvatske pjesme.

Tročlani ocjenjivački sud: Judita Molnar, učiteljica pjevanja, Renata Nemet, učiteljica glazbe, i Margita Režek, članica roditeljskog vijeća, nisu imale lagan zadatak jer su se mnogi pjevači osjećali na domaćem tlu na pozornici, a i glas im je odgovarao uz pjesmu. Bilo je i takvih izvedaba koje su pratili čak i pjevači, stvorivši tako vrlo dobar ritmički ugođaj.

Mogla je glasovati i publika za najuspješniju izvedbu. Nagradu publike dobila je Tünde Batorfi iz Mlinaraca. Prema mišljenju žirija, prvo mjesto je zaslužio Patrik Pavlic, koji je ujedno dobio i nagradu „Najbolji glas Kerestura“. Drugo mjesto pripalo je dvjema pjevačicama: Kiti Varga iz Džikieniša i Mihaeli Matuc iz Kotoribe. Treće mjesto osvojila je Vivien Ritecz iz Džikieniša. Posebnu je nagradu

Patrik Pavlic, pobjednik „Najglasa“ u Keresturu

preuzeo Csaba Varga, srednjoškolac iz Džikieniša.

Svi pobjednici dobili su vrijedne nagrade CD nosače, diskmene i razne igračke.

Miholjdanski sajam u HOŠIG-ovu vrtiću

Veseli Gradišćanci
na gostovanju u Ceriću

Vinkovačke jeseni opet s Undanci

Hrvatsko kulturno društvo „Veseli Gradišćanci“ je u najnovije vrime, prez sumlje, ona zajednica u našoj regiji ku najgušće pozivaju na gostovanje izvan naših granic. Projdući misec jur po drugi put su Undanci nastupili na jednom od najvećih slavonskih folklornih susretov, na Vinkovački jeseni. Ova priredba je ljetos održana 40. put, od 9. do 18. septembra, kade je prvi put nastupilo i vrhunsko hrvatsko umjetničko društvo Lado. U okviru trodnevne turneje pri koj su se strefili Gradišćanci sa starimi prijatelji u Ceriću, otputovali su još i u Đakovo. Uz pohod grada, „Veseli Gradišćanci“ su u đakovačkoj katedrali izveli i nekoliko gradišćanskih jačak, a potom su prošli na vukovarski cimitor. Po izvješćaju undanske plesačice Tereze Kiš, onde je rečeno da u Vukovaru i okolici se išće još jezero nestalih, med kimi je 500 Vukovarcev. Subotnja večernja maša je domačine kot i goste pozvala u cerički dom kulture. Pri crkvenom obredu je mjesni farnik predao poziv Undancem za dojdudce ljeto kada, 25. novembra, bude posvećena nova crkva. Hiža Božja u tom naselju je srušena tijekom Domovinskoga boja, a znova će biti sazidana i uz gradišćansku materijalnu potporu, jer na inicijativu Štefana Kolosara lani su brali za tu svrhu širom Gradišća. Zavolj godine je bio dost nesiguran nediljni nastup u vinkovačkom stadionu Cibalia, ali folklorna povorka je još nafarbala raspoloženjem, dobrom voljom, jačkom i tancem jesenske vinkovačke ulice. Pri toj prošeciji Undanci su se našli i s drugimi partneri u Hrvatskoj, s HKPD Bosiljak iz Čučerja, ki su takaj bili sudioniki festivala. Rastanak je još jednoč bio težak sa člani KUD-a „Slavko Mader“, a jur najpr se čeka ponovni sastanak, kljetu na Undi.

-Tiho-
Foto: Tereza Kiš

Budimpešta

Dan europskih jezika

U organizaciji budimpeštanskog Informatijskog i dokumentacijskog središta Vijeća Europe, povodom Dana europskih jezika, 26. rujna, u Zemaljskoj knjižnici stranih jezika, pod nazivom „Jezik je naša snažna tvrđava“, pod pokroviteljstvom dr. Adrása Bozókija, ministra nacionalne baštine, sazvana je posebna konferencija, a usporedno sa znanstvenim skupom, u okviru tzv. Otvorenog dana knjižnice, naslovljenog „Bez jezika ne ide!“, odvijali su se posebni sadržajni programi.

Program Otvorenog dana knjižnice uvelo je pozdravno slovo Erike Koncz, zamjenice državnog tajnika Ministarstva nacionalne baštine, dok je uzvanike pozdravio dr. Zoltán Szabó, dopredsjednik Parlamentske skupštine Vijeća Europe.

Nakon uvodnika ravnateljice Informatijskog i dokumentacijskog središta Kláre Farkas-Papp i pozdrava glavne ravnateljice knjižnice Ibolye Mendek, uslijedila su stručna predavanja. Prvi je izlagáč bio ravnatelj Europskog središta suvremenih jezika dr. Adrian Butler koji je uz popratne projekcije upoznao slušatelje s jezičnom politikom Vijeća Europe i njegova grackoga središta. Pročelnik glavnog odjela Ministarstva vanjskih poslova dr. Zoltán Pecze izlagao je o natjecanju raznih jezika u svijetu, a sveučilišni profesor, predstojnik Katedre katoličkoga sveučilišta „Péter Pázmány“ u Miskolcu Kovács Péter pak razmatrao je pitanja manjinskih jezika i međunarodnoga prava, dok je u svezi s politikom o jeziku i tzv. „pačomkinovu selu“ govorio predstojnik Katedre za uralistiku Visoke škole Dániela Berzsényija dr. János Pusztay.

U Otvorenom danu sudjelovali su i učeni-

ci manjinskih srednjih škola u Budimpešti. Uz predvođenje knjižničarke Klare Bende Jenyik i umjetničke voditeljice KUD-a „Tamburica“ Marije Silčanov Kričković iz HOŠIG-a, nastupili su i đaci njemačke, slovačke i srpske gimnazije. Njihovi šaroliki kulturni programi uveličali su program narečene knjižnice. Đaci su imali prilike upoznati se sa Zemaljskom knjižnicom stranih jezika, s njezinim odjelima i uslužnim djelatnostima, što je proteklo uza zalaganje knjižničarke slovačke referature Elizabete Ardélan.

U popodnevnim satima su gosti i znatiželjni namjernici mogli su pribivati raznim programima, primjerice razgovoru mađarskih književnika o pjesničkom stvaralaštvu Kolumbijca Gabriela Garcie Marqueza, u EU okvirima i u Mađarskoj pokrenutom Sokratesovu projektu „Otvorena vrata prema svijetu“, umjetničkomu prevodenju i pisanju pjesama, džez-koncertu, te povodom 60. obljetnice smrti skladatelja Béle Bartóka izložbenom postavu s nazivom „Prođoh ovim putem“. Kao dolična završnica slijedilo je predstavljanje budimpeštanskoga zbora „Victoria“ koji je izveo renesansne madrigale (umjetničke popijevke ljubavnog sadržaja) i motete (crkvene skladbe u više glasova bez instrumentalne pratnje) temeljene na biblijskim uloncima.

Đacima i studentima omogućena je kupnja knjiga s popustom. Slijedilo je još jedno ugodno iznenađenje: onomu tko je toga dana imao rodendan ili imendan, dobio je jednogodišnju besplatnu iskaznicu spomenute knjižnice. Na kraju su uručene spomen-nagrade, među ostalim srećnicima i piscu ovoga napisa.

M. Dekić

Svjetski dan učitelja

U nas možda i nije toliko poznato da se već umalo četiri desetljeća (39 godina) širom svijeta održava Svjetski dan učitelja. Nama je više poznat Dan pedagoga potkraj školske godine, kada u većini odgojno-obrazovnih ustanova pedagogima zahvale na cjelogodišnjem trudu.

Biti učitelj, nije lak posao, jer koliko ljudi ima na svijetu, toliko je bilo i djece s raznovrsnim sposobnostima kojima je trebalo i treba pomoći da u tome sažetom svijetu pronađu svoje mjesto.

Upravo zbog toga proučavanje nije tako jednostavno. To nije samo zanimanje ni posao koji se odradi i nakon toga zaboravi, već znači uzeti za ruku, voditi, pokazivati i hrabriti dok ne dođe trenutak kad je učenik spreman pustiti učiteljevu ruku i poći samostalno u život bogatiji znanjem i iskustvom. Poučavanje se određuje kao prenošenje znanja, ali to je i umjetnost koja zahtijeva strpljivost, pozornost, brigu i ljubav.

U današnje vrijeme znanje se može usvojiti iz knjiga, časopisa, preko računala, ali ne postoji drugo sredstvo poučavanja koje može pobuditi radost u znanju i kreativnom izrazu onoliko koliko to može učitelj.

Obrazovanje je temelj ljudske civilizacije i upravo zbog toga o učiteljima ovisi budućnost ljudskog roda. Načela, navike i mišljenja koje učenici steku tijekom školovanja uvelike će utjecati na njihov ukupni život. O učiteljima mnogo ovisi kakav će svjetonazor ponijeti novi naraštaji, a za to

oni moraju svoje zanimanje osjećati i zvanjem. U narodnim ustanovama taj nazor treba da dođe do jačeg izražaja, jer nastavnici, osim općih životnih načela, trebaju posvetiti pažnju i nacionalnoj svijesti, što mogu najbolje učiniti svojim primjerom, te otvaranjem očiju djece na narodnosne sadržaje u svojoj okolini. Skrenuti pozornost na sitne znakove, informacije kojih ima dovoljno, ali dijete kadšto neprimjetno prolazi pokraj njih. Možda je stoga najvažnije da u narodnim školama poučavaju što više predmeta učitelji pripadnici dane narodnosti.

Možda je u tome zvanju najvažnija učiteljska ljubav, uvjerenost da može pomoći svakom djetetu kako bi naučio čitati, računati, pjevati itd., razmišljati svojom glavom, preuzeti odgovornost, ponajviše da nauči učiti.

Učitelj katkad mora imati iracionalno povjerenje u učenikove sposobnosti, vjeru u to da svako dijete može učiti. Upravo zbog tih razloga vrlo je važna i učiteljeva osobnost isto toliko kao i njegovo znanje. Učitelj treba da raspolaže vedrinom, optimizmom, da ima smisao za humor, komunikativnost i suosjećajnost. Kako bi to sve mogao zadržati godinama je potrebno da dana osoba voli svoje zvanje i unatoč mnogim poteškoćama nastoji nadalje strpljivo podnositi „mane” raznih naraštaja. Možda bi im to bilo lakše ako bi od raznih organa dobili više moralne potpore negoli posljednjih godina.

Beta

Sumartonskim učenicima nižih razreda još je vrlo potrebna pomoć učiteljice Anice Rodek

Spomen-ploča Lorándu Eötvösu

U povodu godine fizike – 2005., u nazočnosti zastupnika većinske samouprave budimpeštanskoga XII. okruga, Udruge fizičara, Geofizičkog zavoda, i Sveučilišta Lorándu Eötvösa, 28. rujna otkrivena je spomen-ploča glasovitomu mađarskom fizičaru Lorándu Eötvösu, po kome je nazvano budimpeštansko sveučilište.

Kako je zapravo rođena zamisao o postavljanju te spomen-ploče na šetalištu Nándora Süssa u XII. okrugu, na mjestu nekadašnje tvornice MOM. Na poticaj nastavnice Katalin Plósz, odnosno njezina članka „Gdje je rođen Loránd Eötvös?”, tiskanom u 9. br. (2003.) časopisa Fizikai Szemle, pala je ideja da se posredstvom Lajoša Škrapića, sveučilišnoga profesora fizike i matematike, predsjednika Hrvatske manjinske samouprave XII. okruga, ostvari ovdje zamišljeno. Gosp. Škrapić je tu inicijativu prenio većinskoj samoupravi i gradonačelniku, ideja je prihvaćena.

Okupljene goste, većinom profesore raznih katedara spomenutoga sveučilišta pozdravio je voditelj određenoga programa, umjetnik Stipan Đurić, a u ime domaćina pozdravne je riječi izrekao i gradonačelnik XII. okruga dr. György Mitnyan.

O životu i radu Lorándu Eötvösa govorio je akademik, prof. dr. Károly Nagy, koji je istaknuo da je slavljem rođen 1848. godine, i to u sadašnjem XII. okrugu grada Budimpešte. Znanstvenik Eötvös imao je i pjesničkog afiniteta, za života je napisao stotinjak pjesama.

Tome svečanom činu svojim skromnim materijalnim sredstvima pridonijela je i Hrvatska manjinska samouprava XII. okruga.

Spomen-ploču su otkrili gradonačelnik dr. György Mitnyan, prof. dr. István Klinghammer rektor Sveučilišta Lorándu Eötvösa, akademik prof. dr. András Patkós predsjednik Udruge fizičara, dr. Tamás Fancsik direktor, i dr. István Baráth zamjenik direktora Geofizičkog zavoda Lorándu Eötvösa, i predsjednik tamošnje hrvatske samouprave prof. Lajoš Škrapić.

m. dekić

NATJEČAJ

Sukladno Odluci Skupštine Hrvatske državne samouprave, Ured Hrvatske državne samouprave raspisuje natječaj za sufinanciranje djelatnosti mjesnih hrvatskih samouprava, mjesnih hrvatskih ustanova i mjesnih hrvatskih udruga. Pravo natjecanja imaju sve mjesne hrvatske samouprave, mjesne hrvatske ustanove i mjesne hrvatske udruge. Mjesne hrvatske ustanove i mjesne hrvatske udruge uza svoju molbu dužne su priložiti i suglasnost mjesne hrvatske samouprave.

Svaki natjecatelj ima pravo podnijeti samo jednu molbu.

Novčanim sredstvima Hrvatske državne samouprave sufinancirat će se dolje navedeni sadržaji koji će biti ostvareni u prvom polugodištu 2006. godine:

- kulturne priredbe regionalnog karaktera
- dječji i omladinski tabori
- vjerska djelatnost
- terenska i znanstvena istraživanja kojima je svrha proučavanje i publiciranje mjesnoga kulturnog naslijeđa
- kupovina instrumenata i narodnih nošnji

Pri dodjeli sredstava u prednosti će biti oni natjecatelji čiji ponuđeni sadržaji imaju tradiciju, te sadržaji koji će se realizirati u Kulturno – prosvjetnom centru i odmaralištu Hrvata iz Mađarske u Vlačićima.

Uz molbe molimo priložiti:

- plan rada natjecatelja za 2005. godinu
- proračun natjecatelja za 2005. godinu
- opis programa (sadržaja) za koji se traži potpora na hrvatskom jeziku
- detaljan proračun programa (sadržaja)
- suglasnost mjesne hrvatske samouprave

**Rok za dostavu molbi:
7. studeni 2005. godine**

Molbe molimo poslati na adresu Ureda Hrvatske državne samouprave:
1089 Budimpešta, Ul. L. Bíróa 24.

HRVATSKA KRONIKA

19. listopada 2005. u 13.00 na I. programu
(Repriza: 20. listopada 2005. u 14.05 na II. programu)

Športski susret u Kukinju
Nogometna utakmica Mađarska-Hrvatska
Dogadjaj tjedna u Hrvatskoj
TV-kalendar
Urednik: Mišo Balaz

Športski dan u Kukinju

Tko rano rani, možda i ribu ulovi ili preko dana ima prilike odigrati i pokoji nogometnu utakmicu, naravno, to se odnosi na ribiče i nogometaše koje su (8. listopada 2005.) okupili HDS i mjesna samouprava sela Kukinja.

Športski dan otvorio je predjednik Hrvatske manjinske samouprave naselja Đuro Taradija koji je kolonu ribiča otpratio do jezera kod Maloma.

Nakon kratkog upoznavanja pravila natjecanja, tročlane ekipe iz Zale, Bačke, Kukinja i Podravine počele su pripremati za ulov svoj pribor: izmjerili su dubinu jezera, izabrali odgovarajući pribor, počeli ubacivati mamac, i jedva dočekali znak, hitac iz pištolja. Vidjelo se da su ribiči stari znanci, barem nekolicina njih koji su razmijenili „male trikove“, tajne ribolova. Bilo je i onih pravih profesionalaca s odgovarajućim ribolovnim priborom, pa su se pomalo i čudili što se udicom na plovak može pecati i na dnu, u čemu su uživali oni amateri iz Podravine, Baranje i Kukinja.

Ribička je sreća ovaj put poslužila one „poluprofesionalce“ iz Zale (Peter Markula 2,77 kg, Franjo Doboš 2,01 kg, Atila Rodek 1,78 kg). Drugo mjesto osvojila je ekipa Bačke u sastavu: Gabor Argat (1,47 kg), Zoltan Vida (1,43 kg), Petar Matuta (0,32 kg), a treće su mjesto postigli kukinjski „pecaroši“ u sastavu: Marko Taradija (1,06kg) te Ivo Radić i Stevo Kašanin bez ulova. Jednako tako loše sreće bili su i članovi podravске (Đuso Gerđić, Šandor Matoric, Đuso Borbaš) i baranjske ekipe (Mišo Banfai, Mišo

Borbaš, Pavo Kovač) kojima „domaće jezero“ također nije pružilo očekivani užitek. Ribiči još nisu ni završili natjecanje, a već je, nakon izvlačenja ždrijeba, otpočelo nadmetanje pet ekipa u malome nogometu, na dva terena.

Ni sumorno vrijeme uz jak vjetar nije oduzelo volju nogometaša da se svojski bore za kup što ga je u poslijepodnevnim satim u sklopu male svečanosti u domu kulture športašima predao zamjenik predsjednika HDS-a Stipan Karagić.

Športski dan u Kukinju zapravo je, nakon kratke stanke, nastavak Hrvatskoga nogometnog kupa, koji je našao pravog domaćina 2006. godine. Domaći Mješoviti pjevački zbor Ladislava Matušeke, ovaj put bez narodne nošnje, ali s punim zanosom, razveselio je izvornim melodijama publiku za postavljenim stolovima. „Meni“ je bio perkelt od divljači, koji nije trebalo previše nuditi, također ni crno vino iz Baranje. Šport i druženje uljepšali su i pehari i medalje uručene pobjednicima. U nogometu prvaci su postali Podravci, koji nijednu utakmicu nisu izgubili. Druga je bila ekipa iz Baranje, treće mjesto, isto kao u ribolovu, osvojili su Kukinjci, a četvrto Zalci (ne mogu biti baš u svim disciplinama prvi), dok su peti postali dečki iz Gradišća.

Da će se Športskog dana u Kukinju sudionici dugo sjećati, garancija je i to što je načelnik sela Ivo Grišnik svirao harmoniku, predsjednik HMS-a Šeljina Đuso Dudaš ga pratio na begi, a Nikola Kohut sve to fotoaparatom ovjekovječio za Hrvatski glasnik. A. P.

